

tapasztaljuk, hogy a jelöltek a XX. század elején készültek, de napjainkban újra kiadott Kelemen-féle szótárral vagy az ötvenes években íródott „Halász-szótárral” érkeznek. A „szótárkriminalitást” (Wörterbuchkriminalität) hatékonyan ellensúlyozhatja, ha a vásárló tájékozott és lexikográfiailag képzett.

„Száz szónak is egy a vége”. Tehát további szózaporítás helyett ajánlom a jegyzetet minden lexikológia iránt érdeklődő hallgatónak és az alapképzésben lexikológiát oktató kollégáknak.

Reder Anna

Eszenyi Réka Zsuzsanna

Online Chat in the Secondary School EFL Class

[Angolul tanuló középiskolások számítógépes csevegése]

Károli Gáspár Református Egyetem:
Budapest, 2007. 279 p.

Eszenyi Réka Zsuzsanna a Károli Gáspár Református Egyetem Néderlandisztika Tanszékének tanársegéde, szakterülete a nyelvpedagógia. Angol nyelvű doktori disszertációja, melyet két évvel ezelőtt írt *Online Chat in the Secondary School EFL Class* címmel, csupán egy növekvő számú publikációi közül. A disszertációt az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskola Nyelvpedagógia Alprogramján belül készítette saját kutatási eredményeinek felhasználásával. A három évet felölelő, több kutatási területet is érintő tanulmány rendkívüli alaposággal vizsgálja, hogy vajon a magyarországi középiskolák angol nyelvoktatásában milyen feltételek mellett lehetne a számítógépes csevegés (újabbán csetelés) hasznos módszer a nyelvtanárok számára.

A jó szerkezeti felépítésnek köszönhetően a könyvnek világos és könnyen követhető gondolatmenete van, formailag és tartalmilag is a műfaj sajátosságainak megfelelően van felosztva főfejezetekre és mellékfejezetekre

(összesen kilenc fejezetre), hivatkozásokra és mellékletekre. A kutatás rövid bemutatása, összegzése, a szerző által felhasznált irodalom és a kutatás módszerének megválasztása, illetve ezek magyarázata, azaz az első négy fejezet körülbelül a terjedelem egyötödét teszi ki. A következő négy fejezet, a disszertáció egészének mintegy kétötöd része, a kutatás eredményeit négy fő szempontból vizsgálja. A szerzőt elsősorban a diákok különböző tanulási folyamatai érdeklik, a tanulási stratégiáik, a motivációjuk és az angol nyelvhez való általános hozzáállásuk, valamint az, hogy miként változik nyelvhasználatuk az órák előrehaladtával. A hivatkozások és a mellékletek hosszúsága hozzávetőleg megegyezik a második négy fejezetével.

Eszenyi a sikeres kutatás érdekében a BHS (Buda High School) elnevezésű fő projektjét két előzetes projekttel indította. Az elsőt 2003 tavaszán vitte végig egy középiskolai tanulóból álló 12 fős csoporttal, összesen hatszor negyvenöt percben. Azt próbálta felmérni, hogyan működnek a csevegős-csetelés feladatok egy osztály tanulóinak körében, valamint hogy hogyan viszonyulnak a diákok az ilyen jellegű feladatokhoz. Azt tapasztalta, hogy alapvető fontosságú ideális párokat találni a cseteléshez, de mivel nem ismerte személyesen a diákokat, ez nehéz feladatnak bizonyult. Kihat a diák teljesítményére, ha nem szereti a cset-partnerét. Eszenyi észrevette továbbá, hogy a csetes oktatáshoz technikai okok miatt nem elegendő a negyvenöt perces tanóra.

Tapasztalatait a második előzetes projekthez fel tudta használni. Ez 2003 nyarán történt egy nyári táborban, ahol szintén középiskolás korúakkal foglalkozott, immár kilencszer kilencven percben. A cseteléshez használt weboldalt megváltoztatta annak érdekében, hogy idegen emberek ne keveredhessenek bele a diákok csevegésébe (az IRC azaz Internet Relay Chat szoftvert ajánlja). Célirányos feladatokat hajtatott végre a tanítványaival: szerepjátékot, kérdezz-felelek játékot, tabujátékot vagy képleírást. Hagyományos angol-

órákat is tartott a csoportnak, ami lehetővé tette, hogy közelebbről megismerje a tanulókat és jobban ki tudja alakítani a megfelelő párokat. Maradt elegendő idő arra is, hogy a számítógépes program által elmentett csetes szövegeket együtt átnézzék minden egyes óra végén. Kiderült, hogy a csevegés témája meghatározó fontosságú, ezért kiválasztása alapos körültekintést igényel. A kurzus után kitöltött kérdőívek azt mutatták, hogy a játékos és kreativitást igénylő feladatok voltak a legnépszerűbbek a tanulók körében.

Eszenyi nagy hangsúlyt fektetett az input és az output fontosságára, és ennek érdekében készített egy szemléltető ábrát arról, hogyan illessze be a nyelvtanár a csetelést az oktatás folyamatába. A hét lépésből álló modell egy kört alkot, melynek lényege: 1. a tanár megtervezi a csetelési feladatot, 2. a tanár ismerteti a feladatot az osztállyal, 3. a tanulók megértik a feladatot és visszajelzést adnak, 4. a tanulók végrehajtják a feladatot és visszajelzést adnak, 5. a tanár elolvassa a csetes szövegeket és visszajelzést ad, 6. a tanulók kijavítják a szövegeiket, 7. a tanár értékeli a szövegeket.

A BHS projekt a 2003/2004-es tanévben futott három diákcsoport bevonásával, kilenc hónapon keresztül. Az első, 17 évesekből álló, 8 fős csoport angol nyelvismerete a KER (Közös Európai Nyelvi Referenciakeret) besorolása szerint B1 és B2 között volt, korábbi tanáraik nehezen tudták őket kezelni, motiválni. A tanulók a projekt előtt, közben és a végén is kérdőívet töltöttek ki, melyben saját nyelvtudásukat, nyelvtudásukkal kapcsolatos érzéseiket és az órával kapcsolatos észrevételeiket is értékelhették. Eszenyi folyamatosan naplóban rögzítette a megfigyeléseit. Ezek a tanulságos és helyenként humoros feljegyzések megtalálhatók a mellékletekben: rendkívül hasznosak lehetnek azoknak a tanároknak a számára, akik kedvet éreznek a „cseteltetéshez”. Eszenyi mindig objektív önismeréssel, tudományosan vizsgálódik, még akkor is, ha tanári naplója olykor érzelmekről árulkodik. A második és

harmadik diákcsoport kontrollként szolgált, hogy párhuzamosan olyan tanulók fejlődését is mérni lehessen, akik nem használtak év közben rendszeresen csetelési feladatokat.

A disszertáció arra a következtetésre jut, hogy a nyelvtanár jól alkalmazhatja a csetelést az oktatásban, tehát bátran „cseteltethet”, akár hagyományos témák felhasználásával is. Az esettanulmány szerint a csevegés során minden tanuló viszonylag nagy mennyiségű szöveget produkál, és a szövegek mindenkinél hozzávetőleg ugyanolyan terjedelműek, tehát hasonlóan jó motiváltságot mutatnak. A diákok láthatják saját szövegük mellett társaik szövegeit is, ami vizualizációra és önkorrekciónak ad lehetőséget. Mindenki a saját tempójában végezheti a feladatot, ugyanakkor mégis együttműködve más tanulókkal. A csetelés alapvetően megköveteli, hogy a résztvevők igyekezzenek megértetni magukat és egyben megérteni társaikat. Ez már önmagában értelmet ad a feladatnak, motiváló lehet. A programok képesek elmenteni az órán begépelte szövegeket, így azok később bármikor felhasználhatók. A tanulók az esettanulmány szerint nagymértékben tudták fejleszteni tanulási és kommunikációs stratégiáikat. A kérdőívekből kiderült, hogy a csetes tanórák hangulata lényegesen kellemesebb, feszültségmentesebb, mint a hagyományos óráké, ami kedvező irányban befolyásolja a nyelvtanuláshoz való hozzáállást. Fontosnak tartja Eszenyi, hogy a csetelés úgy épüljön be az oktatásba, hogy lehetősége legyen a tanulónak önreflexióra és a tanárnak kiértékelésre, mert ezáltal a tanuló jobban megértheti a módszer lényegét és motiváltabbá válhat, mindemellett hatékonyabban lehet az órákat nyelvfejlesztésre fordítani.

A közelmúltban hasonló témájú magyar nyelvű cikket is publikált a szerző: Új eszköz a nyelvtanításban: a számítógépes csevegés (chat). Miért és hogyan csevegjenek diákjaink a nyelvórán? *Iskolakultúra* 2007/1. sz. pp. 105–116.

Szántó Gábor